

2008-06-11

Integrations- och jämställdhetsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Ds 2008:19 Sfi-bonus – stimulans för nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska

SIOS har fått möjlighet att yttra sig över rubricerad departamentspromemoria och får härmed lämna synpunkter.

Förslag om Sfi-bonus

I promemorian finns förslag om införande av s.k. sfi-bonus för att fler invandrare snabbare ska påbörja och slutföra sina studier i svenska språket och därmed påskynda etableringen i Sverige. Sfi-bonus ska lämnas till flyktingar och skyddsbehövande m.fl., deras anhöriga samt andra personer som har beviljats uppehållstillstånd av anknytningskäl under förutsättning att vissa villkor har uppfyllts.

Ersättningen ska lämnas till den som inom tolv månader från erbjuden sfi-start och inom högst femton månader från första folkbokföring i en kommun har uppnått minst betyget Godkänt på kurserna 1 B, 2C eller 3D i sfi. Dessa tidsgränser kan förlängas med högst sex månader vid uppehåll i studierna på grund av styrkt sjukdom eller vård av eget barn under en sammanhängande tid av minst en månad.

Full bonus om 12 000 kronor betalas till dem som får Godkänt på kurs D, studieväg 3. På lägre kurser utbetalas del av bonus. Bonusbeloppet ska vara detsamma i hela landet. Det ska vara skattefritt och inte påverka rätten till ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning. Kommunerna ska besluta om och betala ut sfi-bonus.

SIOS synpunkter

SIOS avstyrker förslaget om införande av sfi-bonus eftersom vi anser att det inte kommer att ge de effekter man eftersträvar. Förslaget lägger ansvaret av att lära sig svenska som andraspråk helt på individerna. Om inläringen går långsamt är det enligt förslaget individen som inte har intresse av att studera. Därför gäller det att införa ett incitament som lockar till att slutföra studierna. Enligt förslaget kommer individerna härmed att ändra sina beteende.

SIOS anser att de hinder som finns för att individerna ska tillgodogöra sig undervisningen inom en rimlig tid kan hänvisas till individuella och strukturella förutsättningar. De individuella förutsättningarna går att finna främst på individens sociala situation, utbildning, modersmål, ålder, funktionsförmåga och andra omständigheter. Det finns t ex språk som har en struktur som avsevärt skiljer sig från

det svenska språket, som thailändska. Dessa förhållanden har beskrivits av Skolverket i olika rapporter (se t ex ”Elever och studieresultat i sfi läsåret 2006/07, Dnr 71-2008:00004”). Ålder spelar också en betydande roll vid andraspråksinläring. I det anförda PM och i andra rapporter tydligt framgår att äldre har svårare att lära sig än yngre studerande. Likaså gäller utbildning. Studerande med högre utbildning har lättare att tillgodogöra sig utbildningen än de med låg utbildning.

De strukturella hindren går att finna i sfi-utbildningens utformning, kvalitet och innehåll, kommunernas organisation av mottagningen av flyktingar och anhöriga, introduktionens utformning, samverkan och samarbete inom olika kommunala organ och myndigheter samt kommunernas samarbete och samverkan med Arbetsförmedling och Försäkringskassan.

Enligt SIOS uppfattning behövs åtgärder som är riktade att åstadkomma mer samverkan mellan ovan nämnda myndigheter och förbättring av kommunernas mottagande och introduktion av nyanlända, inte åtgärder som belönar enskilda individer. Vi befarar att förslaget kommer att gynna de individer som redan har de resurser som behövs för en snabb andraspråksinläring, dvs individer med hög utbildning och i unga åldrar. De andra kommer att få ytterligare stigmatisering, att de är lata och inte klarar att lära sig svenska.

SIOS delar däremot den uppfattning som framförs i promemorian om att det behövs insatser av olika slag för att nyanlända så snart som möjligt ska lära sig svenska och komma in på arbetsmarknaden och vara delaktiga i samhället. Här vill SIOS framhäva den roll som etniska minoritetsorganisationer spelar som broar och vägledare i integrationsprocessen, en roll som inte är tillräckligt uppskattad av samhället. Med ett erkännande av föreningarnas roll och mer resurser kan föreningarna vara en betydande faktor i nyanländas integrering och delaktighet i samhället.

SIOS styrelse

Bijan Shafiei
Ordförande

Julio Fuentes
Föredragande
Verksamhetssekreterare